

POSTANOWIENIE

Dnia 5 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner (sprawozdawca)

SSN Henryk Pietrkowski

w sprawie z powództwa J. O.

przeciwko Z. M. i M. S.

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 5 lutego 2020 r.,

zażalenia powódki na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 9 lipca 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

1) oddala zażalenie,

2) przyznaje pełnomocnikowi pozwanej Z. M., adwokatowi J. J. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) kwotę 3600,- (trzy tysiące sześćset) złotych powiększoną o należny podatek VAT, z tytułu wynagrodzenia za udzielenie pozwanej nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 marca 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...), po rozpoznaniu apelacji powódki J. O. i pozwanej Z. M. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 10 kwietnia 2018 r. orzekł w ten sposób, że (punkt 1) zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I przez nakazanie pozwanej zaniechania bezprawnego naruszania dóbr osobistych powódki, szczegółowo opisując o jakie dobra chodzi i na czym to

zaniechanie naruszania ma polegać (...); w punkcie III przez zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki 10 000 złotych wraz z odsetkami ustawowymi (...) oraz w punkcie IV przez zasądzenie od pozwanej na rzecz Zgromadzenia (...) w K. - Wielofunkcyjnej Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej W. kwotę 2 500 złotych, a dalej idące powództwo oddalił; (punkt 2) oddalił apelację pozwanej w pozostałej części, a apelację powódki w całości; (punkt 3) zniósł wzajemne koszty postępowania apelacyjnego; (punkt 4) niepokrytymi kosztami sądowymi obciążył Skarb Państwa.

W skardze kasacyjnej powódka zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego w całości, wnosząc o jego uchylenie w całości oraz orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie niemajątkowych i majątkowych roszczeń powódki, wskazując szczegółowo o jakie roszczenia chodzi, a także zasądzenia kosztów postępowania, ewentualnie o uchylenie tego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji albo po uchyleniu także wyroku Sądu pierwszej instancji przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Postanowieniem z dnia 9 lipca 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę kasacyjną, o ile obejmuje swoim zakresem punkt 2 w części oddalającej apelację pozwanej w pozostałej części. Uzasadnił to tym, że zakres zaskarżenia powódki jest nieprawidłowy, gdyż powódka nie ma interesu (gravamen), aby skarżyć orzeczenie Sądu Apelacyjnego zawarte w punkcie 2, którym oddalona została apelacja pozwanej w pozostałej części. Wskazał ponadto, że konstruktywnym elementem skargi kasacyjnej (art. 398⁴ § 1 pkt 1 k.p.c.) jest precyzyjne wskazanie zakresu zaskarżenia, a niedochowanie tego warunku stanowi przyczynę jej odrzucenia a limine (art. 398⁶ § 2 k.p.c.).

W zażaleniu powódka wniosła o uchylenie postanowienia Sądu Apelacyjnego w całości i zasądzenie kosztów postępowania wywołanego zażaleniem. Zarzuciła temu postanowieniu naruszenie art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁶ § 2 k.p.c. przez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że znajdują swoje zastosowanie „pod warunkiem”, a ponadto w sytuacji, gdy wobec takiego a nie innego brzmienia punktu 2. kwestionowanego orzeczenia nie miał innej

możliwości określenia zakresu zaskarżenia, jak też odrzucenie skargi kasacyjnej w całości, w sytuacji, gdy z oznaczonego w skardze zakresu przedmiotu zaskarżenia wynika bezspornie, że skarga nie obejmuje korzystnego dla powódki rozstrzygnięcia z punktu 2. kwestionowanego wyroku; art. 398⁶ § 1 k.p.c. przez jego niezastosowanie i zaniechanie wezwania strony skarżącej do uzupełnienia ewentualnie braku formalnego skargi, a także przez odrzucenie skargi kasacyjnej, która jest dopuszczalna.

W odpowiedzi na zażalenie, pełnomocnik z urzędu pozwanej Z. M. wniósł o oddalenie zażalenia powódki, nieobciążanie pozwanej kosztami postępowania i przyznanie pełnomocnikowi wynagrodzenia za udzielenie pozwanej z urzędu nieopłaconej pomocy prawnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istotą zażalenia jest zakwestionowanie odrzucenia skargi kasacyjnej, z motywacją skarżącego pełnomocnika powódki, że ze względu na sposób sformułowania sentencji wyroku, od którego została wniesiona skarga kasacyjna, w punkcie drugim tego wyroku nie można było inaczej sformułować treści skargi i wniosków, jak tylko przez odwołanie się od całości tego rozstrzygnięcia.

Pełnomocnik skarżącej nie ma racji. Podstawą każdego środka odwoławczego jest skarżenie tylko w takiej części orzeczenia sądowego, z rozstrzygnięcia którego jest się niezadowolonym, w której orzeczenie jest niekorzystne dla odwołującego się. Jeżeli zatem w sentencji orzeczenia jest wyraźnie wskazane, że częściowo rozstrzyga się na korzyść strony, to nie może ona tego podważać i oprócz wniesienia środka zaskarżenia skierowanego do niekorzystnej dla skarżącego części orzeczenia kierować ten środek także przeciwko temu, z czym strona powinna się zgodzić, skoro w tym zakresie jej odwołanie zostało uwzględnione.

Tak się stało w rozpoznawanej sprawie. Pełnomocnik powódki przyznaje w uzasadnieniu zażalenia, że skarżyć można orzeczenie sądowe tylko wtedy, gdy strona ma w tym interes prawny (gravamen). Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa i doktryny interes ten polega na pokrzywdzeniu strony,

gdyż jej zdaniem mocą orzeczenia powstała dla niej niekorzystna różnica między żądaniem zgłoszonym w sporze, a rozstrzygnięciem tego sporu.

Z przyczyn znanych stronie skarżącej nie zostało w skardze wskazane, w jakiej części skarga kasacyjna kwestionuje wyrok Sądu Apelacyjnego, lecz wyraźnie stwierdza, że zaskarżenie dotyczy całego wyroku („wyrok... zaskarżam w całości”), a zatem całego rozstrzygnięcia w poszczególnych jego punktach. Z uzasadnienia wynika, że powódka jest niezadowolona także z zakresu środków niemajątkowych (pkt I) oraz całości majątkowych (pkt II) w tym sensie, w jakim kwestionuje również wysokość zadośćuczynienia.

W postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje strony zastępstwo procesowe zawodowego pełnomocnika (art. 87¹ § 1 k.p.c.). Jest to wymagane, m.in. dlatego, żeby kierowane w postępowaniu kasacyjnym pisma procesowe były prawnie i prawniczo poprawne i żeby nie trzeba było się domyślać w toku postępowania, jakie są wnioski i argumenty na ich poparcie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego jest od lat utrwalone stanowisko, że poprawne określenie zakresu zaskarżenia ma podstawowe znaczenie odnośnie do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 1 pkt 1, art. 398⁹ k.p.c.). Wynika to także z nadzwyczajnego charakteru skargi kasacyjnej skierowanej wobec prawomocnego już orzeczenia sądowego (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2014 r. III CZP 88/13; OSNC 2014, nr 11, poz. 108; postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2010 r. IV CSK 85/10; z dnia 19 listopada 2014 r. II CSK 44/14; z dnia 14 stycznia 2016 r. I CZ 116/15; z dnia 30 marca 2017 r. V CZ 21/17; z dnia 25 maja 2018 r. I CZ 47/18; z dnia 21 września 2018 r., V CZ 67/18 i z dnia 17 czerwca 2019 r. I CSK 5/19).

Mając to na uwadze należało na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzec jak w postanowieniu, rozstrzygając o kosztach postępowania na podstawie art. 98 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

